

Isplativost proizvodnje kukuruza s novim cijenama inputa

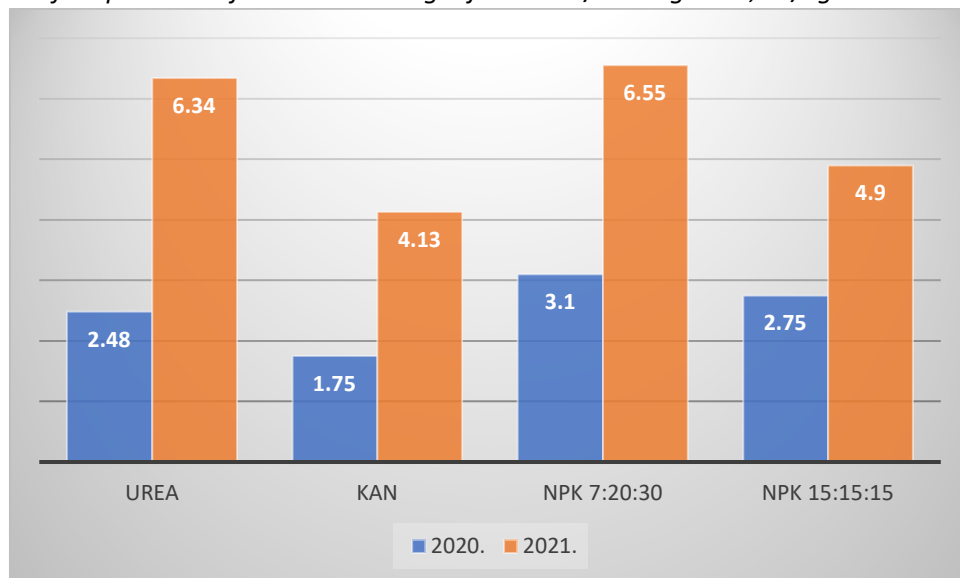
Posljednjih par godina žitarice su postale konkurentni i profitabilni hrvatski izvozni poljoprivredni proizvodi. Izvoz žitarica je obično najintenzivniji u razdoblju neposredno nakon žetve, pa se tako u slučaju pšenice 2021. godine od oko 1.100.000 tona preko 40% izvezlo do početka rujna, prvenstveno u susjednu Italiju, a zatim Austriju te Bosnu i Hercegovinu. Iako su neke ranije procjene predviđale pad svjetske cijene žitarica zbog povećane proizvodnje (u Argentini, EU, Ukrajini i SAD-u) uz istovremeno smanjenje potražnje, to se nije dogodilo. U prvim mjesecima 2021./2022. cijena žitarica je na svjetskom tržištu značajno povećana, a razloga je više (od povećane post-COVID potražnje za stočnu hranu, visokih cijena energenata i gnojiva te nesigurnih zaliha inputa, pa do Ruske invazije na Ukrajinu 24. veljače 2022). Pogledamo li situaciju na našem tržištu vidimo da je otkupna cijena kukuruza značajno porasla u odnosu na prethodnu godinu (142%), ali cijene repromaterijala su porasle za čak dva do tri puta!

Tablica: Prosječne otkupne cijene kukuruza 2015.-2022. godine

2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
0,95	0,90	1,01	0,94	0,89	0,97	1,59	2,26

Prema podacima DZS (Državnog zavoda za statistiku) cijene dobara i usluga za tekuću uporabu su u prvom tromjesečju 2022. godine povećane za 45,3% u usporedbi s 2015. godinom. Na to je najviše utjecao porast cijena gnojiva, energije, sjemena, sadnog materijala, sredstava za zaštitu bilja, veterinarskih usluga, stočne hrane i ostalih inputa. Prosječne proizvođačke cijene poljoprivrednih proizvoda u prvom tromjesečju 2022. godine porasle su za 20% u usporedbi s 2015., a u odnosu na isto tromjesečje prošle godine više su za 11,4%.

Graf: Usporedba cijena mineralnih gnojiva 2020./2021. godine, kn/kg

U razdoblju od 2015. do 2020. godine u ukupnoj proizvodnji žitarica, iskazano količinski, udio kukuruza je bio 63,2%, pšenice 25%, ječma 7,9%, zobi i tritikalea po 2%, te raži 0,1%. U 2020. godini proizvedeno je 2.430.598 tona kukuruza na 288.398 ha, a prinost je bio 8,4 t/ha. Ostvarena proizvodnja kukuruza u 2020. godini veća je za 5,8% u odnosu na 2019. godinu, a povećane su i žetvene površine za 12,7% u odnosu na površine u 2019. godini. U usporedbi s razdobljem od 2015. do 2019. godine, žetvene

površine u 2020. godini povećane su za 15%, proizvodnja kukuruza povećana je za 23%, dok je prinos veći za skoro 7%. Međutim za razliku od pšenice, proizvodnja kukuruza je u 2021. godini smanjena za 9% u odnosu na 2020. godinu.

Tablica: Proizvodnja kukuruza 2016.-2021. godine

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Površina, ha	252.072	247.119	235.352	255.887	288.398	287.000
Količina, 1.000 t	2.154	1.560	2.147	2.298	2.431	2.231
Prinos, t/h	8,5	6,3	9,1	9,0	8,4	7,7

U prikazanoj kalkulaciji su korištene cijene osnovnih inputa i outputa u proizvodnji kukuruza iz baze podataka TISUP-a (Tržišni informacijski sustav u poljoprivredi) za 2021. godinu. Cijena sjemena kukuruza je 2021. bila 480 kn (7% viša od cijene 2020. godine), a po hektaru se utroše dvije vreće. Prema tehnološkim normativima gnojidbe i cijenama iz 2021. godine trošak mineralnih gnojiva po 1 ha uključuje: 180 kg KAN po cijeni 4,13 kn/kg, 100 kg uree po cijeni 6,34 kn/kg, 450 kg NPK 7:20:30 po 6,55 kn/kg, 150 kg NPK 15:15:15 po cijeni 4,9 kn/kg. Troškovi mehanizacije 2021. godine se odnose na najam kombajna (690 kn/ha) i troškove vlastite mehanizacije (1.207 kn/ha), ali treba napomenuti da je plavi dizel s cijene 6,26 kn/l polovicom 2021. godine došao na cijenu 8,49 kn/l tijekom tekuće 2022. godine. Izračunati doprinos pokriva (razlika između ukupnog prihoda i varijabilnih troškova proizvodnje) prikazuje proizvodnju kukuruza isplativom, ali jako je važno napraviti svoju kalkulaciju sa vlastitim podacima. Jedino tako se može dobiti realan uvid u isplativost proizvodnje, posebno jer su rasponi u kojima se kreću otkupne cijene kukuruza veliki, kao i promjene cijena repromaterijala kojima svjedočimo svaki dan, a razlike između prinosa zrna ostvarene u proizvodnji izravno određuju vrijednost proizvodnje.

Tablica: Kalkulacija proizvodnje kukuruza na 1 ha površine

Prinos, kg/ha	7.700
Cijena, 1 kg	1,59
UKUPNI PRIHOD	12.243
Sjeme kukuruza (2 vreće/ha)	960
Mineralna gnojiva	5.060
Sredstva za zaštitu bilja	1.536
Ostali troškovi	1.726
Troškovi mehanizacije	1.897
UKUPNI VARIJABILNI TROŠKOVI	11.179
Dobit	1.064

Doc. dr. sc. Branka Šakić Bobić,

Prof. dr. sc. Zoran Grgić